

บทที่ 13
รัสเซียในศตวรรษที่ 19

Significant Dates

Rule of Alexander I.....	1801-1825
Battle of Austerlitz.....	1805
Napokon's Invasion of Russia.....	1812
Congress of Vienna.....	1815
Alexander ที่ 1	: 1801-1825
Nicholas ที่ 1	: 1825-1855
Alexander ที่ 2	: 1855-1881
Alexander ที่ 3	: 1881-1894
Nicholas ที่ 2	: 1894-1917

เมื่อเริ่มศตวรรษที่ 19 นั้น กองทัพรุสเซียได้มีความสามารถขับไล่ฝรั่งเศสผู้รุกราน กองทัพบกรุสเซียได้เดินทัพผ่านยุโรปไปทำสนธิสัญญาที่ปารีสและเวียนนาและในระยะแรก ๆ ของศตวรรษที่ 20 มหาอำนาจยุโรปก็ได้ถือโอกาสในการทำสนธิสัญญาที่แวร์ซายส์สร้างกำแพงกันชนผ่านยุโรปตะวันออกที่รุสเซียออกไป ในขณะที่รุสเซียมีฐานะเป็น "ตำรวจของยุโรป" และ "คนแขวนคอแห่งเอเชีย" ความเกลียดชังรุสเซียเริ่มแพร่ขยายโดยเฉพาะในบริเตนแนวคิกโซเซียลิสต์แบบยุโรปกลับเป็นที่ยอมรับในรุสเซียในทางสังคมและเศรษฐกิจ ราชวงศ์โรมานอฟพร้อมทั้งสังคมที่เคยขึ้นตรงต่อระบบเก่านี้กลับถูกกลืนหายไปในกลุ่มปฏิวัติอันเป็นเครื่องหมายของการสิ้นสุดระบบเก่าในรุสเซียและเปลี่ยนเข้าสู่สมัยใหม่

โศกนาฏกรรมของระบบซาร์ในรัสเซียนั้นมีทางจบลงด้วยวิธีเดียวคือการปฏิวัติวรรณกรรมแห่งศตวรรษที่ 19 สะท้อนถึงบรรยากาศแห่งความสับสนในสังคมผสมผสานกับเคราะห์กรรมที่สะสมเอาไว้ โครงสร้างของสังคมที่เคยขึ้นตรงต่อระบบเอคาธิปไตยไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง ยกเว้นถ้าจะเริ่มจากเบื้องบน และการที่จะทำได้ก็ต้องทอนอำนาจของเอคาธิปไตยเองด้วย ความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปนั้นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแม้จะมีคนบางกลุ่มที่ต่อต้าน เนื่องจากในสภาพสังคมของรัสเซียนั้นมีการแบ่งชนชั้นกันซับซ้อน ในที่สุดรัฐบาลก็ต้องเลือกเอาระหว่างข้อเสนอแบบเสรีนิยมและนโยบายฝ่ายคัดค้าน ต้องเลือกระหว่างกฎระเบียบขาดแบบทหารกับความอ่อนแอบวกเปี้ยกที่ผสมด้วยความตั้งใจดี ความผันของอเล็กซานเดอร์ที่ 1 ถ้ายทอดไปถึงนิโคลัสผู้นิยมกฎเกณฑ์ ต่อจากสมัยของนิโคลัสก็คือ สมัยของอเล็กซานเดอร์ผู้ปลดปล่อย ต่อไปถึงอเล็กซานเดอร์ที่ 3 และท้ายที่สุดก็คือนิโคลัสที่ 2

การปฏิวัติทางสังคมนั้น ไม่อาจจะป้องกันได้ด้วยการกำจัดระบบเซอร์ฟที่กระทำไปโดยมิได้ศึกษาโครงสร้างที่แท้จริงของรัสเซีย เพราะสิ่งที่ชาวรัสเซียต้องการนั้นไม่ใช่เฉพาะเสรีภาพแต่ต้องการที่ดินด้วย ยิ่งได้รับการปลดปล่อยเป็นเสรีชนที่ปราศจากที่ดิน สภาพชีวิตของพวกเขา ก็กลับยิ่งเลวร้ายกว่าสมัยที่ยังคงเป็นเซอร์ฟ ในขณะที่เดียวกันพัฒนาการทางเศรษฐกิจของรัสเซียก็ทำให้เปลี่ยนสภาพสังคมเศรษฐกิจพิวตัลมาเป็นระบบสังคมนายทุนพวกกรรมกรในเมืองก็ไม่พอใจสภาพของตนเอง เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนเป็นการเปิดทางให้แก่การปฏิวัติบอลเชวิคทั้งสิ้น

ในเวลาเดียวกันรัสเซียก็ขยายเขตยึดครองไปไซบีเรีย อัฟริกาอิสถาน อินเดีย เปอร์เซีย ตะวันออกกลาง บอลข่าน และเมดิเตอร์เรเนียน การสร้างจักรวรรดิของรัสเซียนี้เท่ากันเป็นการสร้างความตึงเครียดระหว่างชาติจนนำไปสู่จุดระเบิดของสงครามโลกครั้งที่ 1 และอวสานของระบบซาร์ โดยความเป็นจริงทั้งสงครามระบอบจักรวรรดินิยมตามลำดับ เช่น สงครามไครเมีย รัสเซีย-เตอร์กิช และสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น เหล่านี้ด้วยล้วนมีผลกระทบถึงเหตุการณ์ภายในประเทศและทำให้การปฏิวัติขั้นสุดท้ายขยับเข้ามาเรื่อย ๆ

¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเบื่อหน่ายและความสับสนวุ่นวายของขุนนาง

การปกครอง

การปกครองของซาร์นับเป็นระบอบเอคาธิปไตยที่ภาคทฤษฎีและตามกฎหมายพระเจ้าซาร์ใช้อำนาจโดยไม่มีขอบเขต ควบคุมการตัดสินใจ การออกกฎหมายและการยกเลิกกฎหมาย อิทธิพลที่อยู่เหนือซาร์มีอย่างเดียวคือ พระเจ้าซึ่งซาร์ทรงมีความเชื่อว่าซาร์ได้ใช้อำนาจพระเจ้าแทนพระองค์เอง ส่วนในทางปฏิบัตินั้น อำนาจของซาร์ก็ถูกจำกัดด้วยปัจจัยหลายประการนั้นคือ พระเจ้าซาร์ทรงปฏิบัติภารกิจด้วยการได้รับความสนับสนุนจาก Dvorianstvo ซึ่งจะมีส่วนรับราชการในราชสำนัก เป็นนายกรัฐมนตรีนายทหารในกองทัพและเป็นผู้บริหารท้องถิ่น การจำกัดอำนาจซาร์อีกประการหนึ่งก็คือ แม้ซาร์จะทรงออกกฎหมายเอง แต่โอกาสที่จะติดตามผลด้วยพระองค์เองนั้นยังไม่มี จากเหตุการณ์สมัยประวัติศาสตร์จะแสดงให้เห็นว่ามีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แต่อุปสรรคสำคัญที่ทำให้งานไม่บรรลุผลก็คือ พวกคณะขุนนางนั่นเอง ประเทศกว้างใหญ่ การคมนาคมไม่สะดวก เหล่านี้ทำให้การบริหารประเทศในวงกว้างทำได้ยาก

ความเข้มแข็งของระบบซาร์นั้น ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งขององค์พระเจ้าซาร์เอง ราชวงศ์โรมานอฟนั้นมีพระเจ้าซาร์และซารีนาที่เด่น ๆ หลายพระองค์ แต่ก็มีหลายพระองค์ที่ทรงมีข้อบกพร่อง ถึงกระนั้นประชาชนก็จะยังคงเคารพต่อซาร์อย่างสูงสุด เพราะเชื่อว่าพระองค์เป็นสมมติเทพและเป็นพระบิดาของประชาชน

บรรดาข้าราชการบริหารของพระเจ้าซาร์นั้นจะปฏิบัติภารกิจในฐานะตัวแทนของซาร์มีการจัดตั้ง Council of State ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1801 เตรียมการร่างกฎหมาย แต่ซาร์ก็ยังคงมีสิทธิที่จะยอมรับหรือทรงปฏิเสธกฎหมายนั้นได้และในบางครั้งทรงใช้กฎหมายโดยไม่ต้องปรึกษาคณะกรรมการดังกล่าวเลย สภาซีเนตตั้งขึ้นในรัชสมัยปีเตอร์ที่ 1 มีฐานะดีกว่าสภาที่ปรึกษาเล็กน้อยและในค.ศ. 1802 ก็มีการจัดตั้ง Committ of Ministers ซึ่งจะมิให้มีฐานะเหมือนคณะรัฐมนตรีของอังกฤษ เนื่องจากไม่มีนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีแต่ละคนก็ขึ้นตรงต่อซาร์เท่านั้น นอกจากนี้ก็มีการตั้ง "Procurator of the Holy Synod" เป็นคณะกรรมการวัดมิซาร์เป็นประมุข รวมทั้งสถาบันอิสระอีกสถาบันหนึ่งซึ่งจะทำหน้าที่เหมือนเป็นตำรวจที่ทำหน้าที่สอดส่องดูแลไม่เฉพาะประชาชนในชาติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงควบคุมทุกสถาบันในประเทศ

การปกครองจักรวรรดิ

จักรวรรดิถูกแบ่งออกเป็น 6 เขต เพื่อจุดประสงค์ในการปกครองคือ Russian Propre, Finland, The Baltic States, The Caucasus และ Siberia

เขตรุสเซียแท้ (Russia Propre) แบ่งออกเป็น 46 guberniyas (provinces) มีประชากรอย่างน้อย 300-400,000 คน มีผู้ปกครองคือข้าหลวงที่ซาร์ทรงแต่งตั้งคือ gubernator ผู้ช่วยของข้าหลวงก็คือสภาขุนนางของแคว้นนั้น ๆ ที่ทำหน้าที่จัดการเกี่ยวกับกิจกรรมภายในแคว้นแต่ละแคว้นจะแบ่งออกเป็น ตำบล แต่ละตำบลมีประชากรประมาณ 30,000 คน ในตำบลนั้นจะมีการแบ่งที่ดินกันระหว่างที่ดินของพวกขุนนางและที่ดินของประชาชน ภายในสังคมหมู่บ้านแบบ mir เจ้าของที่ดินทำหน้าที่แทนซาร์และปกครองหมู่บ้านที่รวมที่ดินเหล่านั้นในนามของซาร์ เจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นผู้ออกระเบียบ เก็บภาษีและเกณฑ์ทหาร ผู้อาวุโสในหมู่บ้านนั้นจะเข้าเป็นสมาชิกสภาหมู่บ้านและคัดเลือก "starostas" (ผู้อาวุโส) ของตน mir จะมีฐานะเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมภายในหมู่บ้านคือทำหน้าที่จัดแบ่งที่ดิน ปรับปรุงและเสียภาษี

ประชากรรุสเซีย

ตัวเลขที่เกี่ยวกับจำนวนประชากรนั้นค่อนข้างไม่แน่นอน และบางครั้งก็เป็นเพียงอาศัยการคาดคะเน สำหรับจำนวนเมื่อปี ค.ศ. 1725 มีประชากรประมาณ 36 ล้านคน รวมทั้งประชากรที่ได้มาใหม่จากดินแดนที่ตีได้เพิ่มเติม สำหรับประชากรในเขตรุสเซียแท้จะมีประมาณ 29 ล้านคน ถึงศตวรรษที่ 19 ประชากรจะมีหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์ พูดกันหลายภาษา หลายศาสนาและหลายวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ถ้าพูดถึงจำนวนประชากรในยุโรปนั้นรุสเซียก็มีจำนวนประชากรมากที่สุดในยุโรป ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าสาเหตุนี้เองได้ทำให้เกิดความเกลียดชังรุสเซียขึ้นทั่วไปในบรรดาเพื่อนบ้านประเทศข้างเคียง

ประชากร

ค.ศ. 1796	36 ล้านคน
ค.ศ. 1815	45 ล้านคน
ค.ศ. 1835	60 ล้านคน

ค.ศ. 1851	67 ล้านคน
ค.ศ. 1858	74 ล้านคน
ค.ศ. 1897	129 ล้านคน

(74% ใน European Russia)

จำนวนประชากรที่กล่าวถึงทั้งหมดนี้ ปรากฏว่าถึงตอนกลางศตวรรษที่ 19 ประชากร 95% เป็นผู้ทาสที่อยู่ในชนบท และ 88% เป็นเซอร์ฟ 3% เป็นชาวนาเสรี (free peasants) 2% เป็นพ่อค้า 2% เป็นขุนนาง และเพียง 1% เป็นพระหรือคนพวกอื่น ประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองมีเพียง 8 ล้าน 5 แสนคน ในปี ค.ศ. 1861 แต่ได้เพิ่มเป็น 16 ล้าน 5 แสนคน ในตอนปลายศตวรรษ

ถึงแม้ประชากรส่วนใหญ่ของรัสเซียจะเป็นชาวนาชาวไร่ แต่ถึงก่อนปี ค.ศ. 1861 พวกเหล่านี้ก็เป็นเจ้าของที่ดินเพียง 1% รัฐเป็นเจ้าของที่ดิน 2 ใน 3 ทั้งนี้ รวมถึงที่ดินที่เป็นของซาร์ ที่เหลือคือที่ดินของขุนนาง เจ้าของที่ดินจะมีฐานะมั่งคั่ง บางพวกมีที่ดินหลายร้อยมีเซอร์ฟในปกครองหลายพันอาศัยอยู่ในเนื้อที่ดินค่อนข้างจำกัด ขุนนาง 100,000 คน เป็นเจ้าของที่ดิน 30% แต่ 3 ใน 4 มีเซอร์ฟน้อยกว่า 100 คน พวกนี้อาศัยอยู่อย่างเกินฐานะของตัวเอง เป็นหนี้สินพันตัวและเซอร์ฟที่มีอยู่ก็เป็นพวกที่ได้มาจากการจำนองแล้วไม่สามารถไถ่ถอนตัวอื่นได้

สำหรับเซอร์ฟนั้นมีหลายประเภท คือสามัญชน (nara) ประกอบด้วย state serfs ที่ต้องเสียทั้ง obrok และ poll tax เซอร์ฟซึ่งเป็นของส่วนบุคคล สองในสามของกลุ่มนี้ต้องจ่าย "barshchina" และ "obrok" ภายหลังการปลดปล่อย ตามลัทธิมาร์กซ์ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

1. พวกชาวนาฐานะดี และประสบความสำเร็จเรียกว่า "kulaks"
2. พวกยากจนและเป็นกรรมาชีพชาวชนบทที่มีฐานะยากจน

ประมาณปี ค.ศ. 1859 มีเซอร์ฟประมาณ 10.7 ล้านคนในที่ดินส่วนบุคคล และประมาณ 12.8 ล้านคนในที่ดินที่เป็นของกษัตริย์และของรัฐ คนเหล่านี้รวมทั้งครอบครัวต้องเสียภาษีรายหัวรวมเป็นถึง 40 ล้านคน จะกล่าวโดยทั่วไปแล้วพวกที่ สังกัดอยู่ในที่ดินของรัฐและของ

กษัตริย์นั้นมีสภาพดีกว่า เซอร์ฟส่วนบุคคลตรงที่ไม่ต้องเสียภาษีสักย้อยอื่น ๆ อีกตามที่เจ้าของที่ดินแต่ละส่วนจะกำหนดเพิ่มขึ้นมาจากภาษีที่กำหนดไว้แล้ว ทางออกของชาวนาที่มีอยู่ก็จะทำได้เพียงแต่การก่อการปฏิวัติ หรือไม่ก็หนีออกไปเพื่ออิสรภาพ

ส่วนใหญ่แล้ว เจ้าของที่ดินจะมีอำนาจเหนือพวกเซอร์ฟอย่างมากเพราะกฎหมายมักจะเมินเฉยหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่กระทบพวกเจ้าของที่ดิน เหล่านั้นที่ดินและเซอร์ฟเป็นเจ้าของที่ดิน โดยเด็ดขาด ชาวนาจะออกจากที่นาก็ต้องมีใบผ่านทาง อาจจะถูกส่งไปขายหรือถูกส่งไปประจำการในกองทัพทั้งนี้ตามแต่เจ้าของจะเห็นควร จะแต่งงานโดยไม่ขออนุญาตนายก็ไม่ได้หรือบางครั้งเจ้าของที่ดินจะเป็นผู้เลือกให้ ถ้ามีเหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้นเจ้าของที่ดินก็มีสิทธิที่จะเรียกตำรวจมาจัดการกับคนที่แข็งข้อในชุมชนนั้นได้ ด้วยเหตุนี้จึงปรากฏว่าระหว่างปี ค.ศ. 1826-1834 มีการกบฏชาวนาเกิดขึ้นถึง 148 ครั้งระหว่างปี ค.ศ. 1853-1854 มีการกบฏเกิดขึ้นถึง 216 ครั้ง และระหว่างปี ค.ศ. 1845-1854 มีกบฏถึง 348 ครั้ง

พวกเซอร์ฟไม่มีสิทธิที่จะจัดการ เรียกว่าเสียหายจากเจ้านายในทุกกรณีแม้จะมีบางข้อของกฎหมายกำหนดให้ กฎหมายปี ค.ศ. 1797 จำกัด "barschina" 3 วันต่ออาทิตย์ แต่ในบางครั้งก็ยึดเยื้อเป็น 4 หรือ 5 วัน และพวกเซอร์ฟก็ต่อต้านใด ๆ ไม่ได้ โดยปกติชาวนาจะทำงานในที่ดินของลอร์ดใน 1 อาทิตย์และทำในที่ดินที่ได้รับการจัดแบ่งให้ ซึ่งเซอร์ฟเหล่านั้นจะต้องจ่าย barshchina หรือ obrok สำหรับพวกที่เหลือการกำหนดกฎเกณฑ์เหล่านั้นแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ในภาคเหนือที่มีที่ดินไม่สมบูรณ์ พวกเจ้าของที่ดินต้องการ obrok มากกว่า เพราะเขตนี้นี้ต้องการแรงงานน้อย ส่วนที่สมบูรณ์ทางใต้ ต้องการใช้แรงงานมาก ก็ยืนยันการกำหนดให้มี barsh china ต่อไป

ประชากรเพิ่มขึ้นและจำนวนขุนนางก็มากขึ้นตามลำดับ ในศตวรรษที่ 18 นั้น จำนวน "domestic serfs" จะมีมาก ส่วนใหญ่เป็นเด็กจากกลุ่มเซอร์ฟในนา คนเหล่านี้มิได้เป็นเจ้าของที่ดิน มีฐานะดีกว่าพวกทาสในเรือนเล็กน้อย แต่มีโชคดีกว่าที่มีโอกาสได้รับการศึกษา ก้าวหน้าเป็นนักดนตรี เป็นครู เป็นนักวิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ ปรากฏว่าในศตวรรษที่ 19 มี "domestic serfs" ประมาณ 1 ล้าน 5 แสนคน

ความเคลื่อนไหวของปัญญาชน

ในขณะที่ทางรัฐบาลมิได้ลดความพยายามที่จะกดขี่เซอร์ฟั่นได้มีการเคลื่อนไหวของบรรดาปัญญาชนอย่างเห็นได้ชัดในศตวรรษที่ 19 ถึงแม้ว่าบรรดาปัญญาชนรัสเซียเหล่านั้นส่วนใหญ่จะต้องถูกเนรเทศออกนอกประเทศ ไซบีเรียกลายเป็นมหาวิทยาลัย การเมืองและในเมืองต่าง ๆ ของยุโรปตะวันตกก็จะมีพวกชาวรัสเซียที่ถูกเนรเทศลุกขึ้นกล่าวการประณามการกดขี่ภายในประเทศของตนเป็นการใหญ่

Slavophiles และ Westernizers

การแลกเปลี่ยนแนวความคิดแบบยุโรปหลังสมัยสงครามโปเลียนได้ทำให้เกิดคำถามหลายประการเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองภายในรัสเซียโดยเฉพาะในหมู่ผู้ที่ได้รับการศึกษา ในศตวรรษที่ 19 ได้เกิดแนวคิด 2 ประการคือ สลาโวฟิลและพวกนิยมตะวันตก (Westernizers) ทั้ง 2 กลุ่มต่างก็เลียนแบบความคิดของฮูม (Hume) โวลแตร์ (Voltaire) คานท์ (Kant) เชลลิง (Schelling) เฮเกิล (Hegel) และจากนักคิดโซเซียลิสต์ เช่น เซนต์ไซมอน (St. Simon) พรูดอง (Proudhon) และมาร์กซ์ (Marx) นอกจากนี้ ก็ได้รับอิทธิพลของนักเขียนแนวโรแมนติก เช่น เกอเท (Goethe) ชิลเลอร์ (Schiller) และชาโตเบียงค์ (Chateaubriand) และเริ่มคิดถึงสังคมชาวนาในแบบอุดมคติ ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีความรู้สึกร่วมในความรักที่มีต่อรัสเซียอย่างมีแนววิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคมที่ไม่มีการแข่งขันเต็มไปด้วยการคอร์รัปชันและการกดขี่โดยฝ่ายปกครองทั้งสองกลุ่มต่อต้านระบบเซอร์ฟด้วยกัน

พวกสลาโวฟิลนั้น ยึดมั่นอยู่ในออร์โธด็อกซ์ เซอร์ฟ ยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิมของรัสเซีย รวมทั้งสถาบันสังคมและการเมืองที่มีอยู่ พวกเขาเชื่ออย่างยิ่งว่าวัฒนธรรมของรัสเซียที่ได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมานั้นมีความเหนือกว่าอารยธรรมตะวันตกมากมาย เนื่องจากมีพื้นฐานอยู่ที่คริสตศาสนา และระบบการจัดแบ่งคอมมูนแบบ "mir" การปรับปรุงประเทศของปีเตอร์มหาราชนั้นได้นำเอาทัศนวิสัยแบบต่างชาติเข้ามาปะปนกับพัฒนาการทางสังคมแบบชาวรัสเซียแท้ พวกเขาต้องการการปฏิรูปทางสปิริตแห่งสังคมรัสเซีย มีการเผยแพร่อารยธรรมของรัสเซียออกไป

พวกเขาต่อต้านแนวคิดแบบปัจเจกชนนิยม และถึงแม้จะกล่าวว่าพวกเขาไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับการเมืองแต่โดยข้อเท็จจริงแล้วพวกนี้คือกลุ่ม ultra-conservative เพื่อที่จะให้มีการปฏิบัติตามแนวคิดของตน พวกนี้กำหนดระบอบเอกาธิปไตยต่อต้านขบวนการปฏิวัติ และต่อมาก็มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของพวกเขาไปเรื่อย ๆ ยังคงมีผู้ที่เป็นนักคิดสลาโวฟิลแท้ ๆ อยู่คือ N. Karamzin 1766-1826 เป็นผู้ต่อต้านการมีรัฐธรรมนูญทุกประเภทคนต่อมาคือ I. Kireyevsky : 1806-1956 ผู้ซึ่งย่ำว่าศาสนาออร์ทอดอกซ์ของตนคือพื้นฐานของสังคมนิยมและการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์นั้นเกิดขึ้นเพราะมีการนำแนวคิดและประเพณีต่างชาติเข้ามาใช้

คนต่อมาก็คือ Alexis Khomyakov : 1804-1860 ซึ่งกล่าวถึงสลาโวฟิลในความหมายที่รวมถึงการรวมกลุ่มสลาฟเข้าด้วยกันด้วย และ K.S Aksakov ค.ศ.1817-1886 ต่อต้านแนวคิดแบบตะวันตก เรียกร้องให้มีการสร้างสรรค์อุดมคติสลาโวฟิลอันบริสุทธิ์ ให้ความสำคัญสนับสนุนการควบคุมโดยรัฐเป็นประเทศและแพร่นโยบาย Pan-slav ในต่างประเทศ

ทางฝ่ายพวกนิยมตะวันตกนั้น เชื่อในการรวมอารยธรรมตะวันตกเนื่องจากรู้สึกว่ารุสเซียมีความล้าหลังมาก่อนสมัยปีเตอร์มหาราช พวกนี้พอใจมากในการนำวิธีการทางสังคมเศรษฐกิจและสถาบันการเมืองแบบตะวันตกเข้ามาใช้ในรุสเซียพวกนี้เป็นพวกนักการเมืองหัวรุนแรง เกรงศาสนา และไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในทางศาสนา เขาเชื่อในความคิดปัจเจกชนนิยมและเชื่อว่ารัฐจะคงอยู่ได้ด้วยการสร้างความเจริญทางวัตถุไม่ใช่ด้วยความเชื่อมั่นในสิ่งลึกลับหรือโครงสร้างทางศีลธรรม

นักคิดแนวตะวันตกมี

1. P. Chaadayev (1793-1856) วิจารณ์เกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ของรุสเซียในอดีต โจมตีนิกายออร์ทอดอกซ์ และต่อต้านการที่รุสเซียแยกตัวออกมาจากยุโรป
2. V. Belinsky (1811-1848) แนวคิดของเขาส่งเสริมเหตุผลและความรู้เหนือระบอบเอกาธิปไตยและกฎเกณฑ์ทางศาสนา
3. A. Herten (1812-1870) ซึ่งใช้ชีวิตอยู่นอกประเทศเป็นส่วนใหญ่ เป็นนักเสรีนิยม และต่อมาก็เป็นนักสังคมนิยม

4. M. Bakunin (1814–1876) ที่พยายามทฤษฎีอุดมการณ์แบบตะวันตกไปถึงแบบ
ที่ไม่ต้องอาศัยแบบสถาบันการปกครองใด ๆ เลย²

รัฐบาลมิได้สนใจแนวคิดแบบใดเลย และจะเนรเทศทุกฝ่ายที่ข้อเขียนของเขาถูก
เซนเซอร์ แนวนิยมตะวันตกนั้นเห็นได้ชัดว่าต่อต้านระบอบเอกราธิปไตย และแนวคิดสลาโวลีฟก็
เร่งเร้าให้รัฐบาลรัสเซียให้ยุติการเพิ่มประชากรที่ไม่ใช่รัสเซียเข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองพวก
ที่ได้รับการศึกษาและอยู่นอกประเทศที่ต่อต้านรัฐบาล

กลุ่ม Narodniks

กลุ่ม "intelligentsia" ของรัสเซียนี้มีลักษณะไม่เหมือนกลุ่มปัญญาชนในยุโรป
อื่น ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นพวกชนชั้นกลาง (bourgeois) ที่มาจากตระกูลขุนนางและกลุ่มอาชีพอื่น ๆ
ในรัสเซียกลับเป็นพวกชาวเมืองและนักศึกษามหาวิทยาลัยซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ไม่ใช่ชาวนาเลย
พวกนี้จะแบ่งเป็นกลุ่มและ "ศูนย์" ซึ่งมักจะถกปัญหาทางการเมือง และแนวคิดปฏิวัติเป็นส่วนใหญ่
ในช่วงปี 1860 พวกปัญญาชนเหล่านี้ยึดถือหลักการของ Herzen และ Chernyshevsky ซึ่งเชื่อ
ว่าจะต้องนำลัทธิสังคมนิยมมามอบให้ประชาชนด้วยความเชื่อว่าจะต้องตั้งมั่นอยู่ได้ด้วยการอาศัย
ระบอบคอมมูนเก่าของ "mir" ไม่ต้องอาศัยสภาวะทุนนิยมหรือพัฒนาการทางเศรษฐกิจใด ๆ เพื่อ
ที่จะทำดังนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยหลายพันที่ออกตระเวนชนบทในช่วงปีที่ 1870 นักศึกษาออกไป
กินอยู่กับชาวนาเพื่อสอนแนวคิดสังคมนิยมเป็นขบวนการ "to the people movement" (V,
Narod) แต่ประสบความสำเร็จล้มเหลวเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากชาวไร่ชาวนาไม่เข้าใจลึกซึ้งในอุดม
การณ์ซึ่งเชื่อว่าถูกผลักดันจากผู้ที่ใช้ชีวิตในเมืองหลวง แต่อย่างไรก็ตาม ต่อมากลุ่มมารอดนิก
เหล่านี้ก็ได้เข้าร่วมกลุ่มกับขบวนการปฏิวัติโซเชี่ยลิสต์

พัฒนาการทางเศรษฐกิจ

ถ้าเปรียบเทียบกับยุโรปตะวันตกแล้ว เศรษฐกิจของรัสเซียจะอยู่ในสภาพล้าหลัง
มาก จนถึงสมัยพัฒนาอย่างรวดเร็วโดย Bunge และ Witte ในรัชสมัยนิโคลัสที่ 2 ประชากร

²Walther Kirchner, *History of Russia*, pp. 138-139

ส่วนใหญ่การค้าเป็นแบบผูกขาดและเต็มไปด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการแม้ในส่วนของ การเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพสำคัญที่สุดของประชากรก็มีผลิตผลไม่สมบูรณ์จนถึงประมาณครึ่งหลัง ของศตวรรษ สถาบันเซอร์ฟและความล่าช้าอื่น ๆ ก็ดูให้ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้มีลักษณะ เหมือนถูกบักหมดตรึงอยู่กับที่

เมื่อเศรษฐกิจและการลงทุนโดยเอกชนไม่มี ส่วนใหญ่ความตั้งใจจึงไม่มีส่วนที่จะ อำนวยเพื่อประโยชน์ทางทหารและการเมือง ซึ่งก็ยังน้อยอยู่ดีเพราะประชากรส่วนใหญ่ยากจน ผลิตผลส่วนใหญ่มาจากหัตถกรรม ศูนย์กลางอุตสาหกรรมใหม่ ๆ มีเฉพาะและจำกัดในมอสโกว์ เซนต์ปีเตอร์สเบิร์กและวอร์ซอ จนถึงช่วงปี 1850 มีกรรมกรอุตสาหกรรมเพียง 5 แสนคนและ ส่วนใหญ่ก็เป็นพวกที่ทำงานในโรงงานเท่านั้นไม่ใช่งานประจำ

การคมนาคมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพัฒนาการทางเศรษฐกิจของรัสเซียอยู่ในสภาพ ล้าหลัง ในสมัยซาร์นิโคลัสที่ 1 มีการสร้างถนนมีความยาวกว่า 5,000 ไมล์ แต่แผนการสร้าง ทางรถไฟ กลับมีอุปสรรคเพราะจะเท่ากับเป็นการขัดกับคติเดิมที่ว่าจะไม่ให้มีการเดินทาง "ที่ ไร้จุดหมาย" อย่างไรก็ตาม ทางรถไฟสายแรกที่ถูกสร้างขึ้นก็คือ สายเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ไป Tsarskoc Selo เมื่อปี ค.ศ. 1837 ต่อจากนั้นก็เริ่มสายมอสโกว์วอร์ซอ เมื่อปี ค.ศ. 1842 จน หมดสมัยซาร์นิโคลัสที่ 1 สร้างได้ 650 ไมล์และถึง ค.ศ. 1904 สร้างถึง 39,000 ไมล์ โดย ที่เส้นทางเหล่านี้มีได้อำนวยประโยชน์ให้ประชาชนมากนัก เพราะทำให้การมุ่งสร้างถนนที่จำเป็น กว่ากลับยุติลง

มีการเพิ่มภาษีสินค้าเข้าเพื่อจะได้ช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศแต่การ ส่งสินค้าออกส่วนใหญ่ก็อยู่ในมือของพ่อค้าต่างชาติปี ค.ศ. 1847 นั้นสินค้าออกมีมูลค่าถึง 134 ล้าน รูเบิลส์ แต่การทำการค้านั้นก็อยู่ในมือชาวรัสเซียเพียง 2%

ช่วงปี ค.ศ. 1890 นั้นอุตสาหกรรมเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วด้วยผลงานของวิทท์ (Witte) เขาเพิ่มการส่งเสริมการลงทุนในโครงการเช่นอุตสาหกรรมสิ่งทอ การทำเหมืองแร่ การทำเหมืองถ่านหิน และน้ำมัน ค.ศ. 1897 ก็เพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยการใช้มาตรการ-

ฐานทองคำ เงินตราประเทศเริ่มไหลมาและมีคุณค่าถึงประมาณครึ่งหนึ่งของการลงทุนทั้งหมด
ในปีค.ศ. 1917 รัสเซียก็กลายเป็นประเทศสังคมนิยมและระบอบโรงงานก็ได้รับการพัฒนาอย่าง
มา แต่ก็ยังคงล่าช้ากว่า ร.ร.อ. และประเทศอื่น ๆ ในยุโรปตะวันตกอยู่มาก³

³ D.M Sturley, *Russia, A Short History*. pp. 128-139

สรุปท้ายบทที่ 13

สรุปเนื้อหา

1. ศตวรรษที่ 19 รัสเซียได้เดินทัพเข้ายุโรป (Tsar Paul) ถึง ศตวรรษที่ 20 รัสเซียเป็นตำรวจของยุโรป (Nicholas) สิ่งที่ได้กลับประเทศคือแนวคิดเสรีนิยมเพื่อปรับปรุงสภาพเซอร์ฟภายในประเทศ ให้ชาวนาได้ไม่เฉพาะเสรีภาพแต่ต้องได้ที่ดินด้วย
2. สรุปว่าแม้ซาร์หลายพระองค์จะพยายามปรับปรุงฐานะของเซอร์ฟบ้าง แต่อุปสรรคขัดขวางตลอดมาก็คือขุนนางซึ่งไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลง
3. ความเคลื่อนไหวของปัญญาชนปรากฏชัดมากในศตวรรษที่ 19 พวก Slavophiles & Westernizers ซึ่งลอกเลียนความคิดของ Hume Voltaire Kant Schelling Hegel Proudhon และ Marx

นอกจากกลุ่ม 2 กลุ่มที่กล่าวถึงแล้วก็มีกลุ่ม Intelligentsia คือนักศึกษา "Narodniks" ส่วนมากไม่ใช่ชนชั้นกลางเหมือนในยุโรป แต่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย

คำถามทบทวน

1. จงสรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศว่ามีแนวทางอย่างไร